

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan srečer, izimai nedelje in praznike ter velja po pošti i prejemam za avstro-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 18 gld., za četr leta 8 gld., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznalila plačuje se od štiristopne peti vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Up ravn ištva naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznalila, t. j. vse administrativne stvari.

„Slovensko-nemško liberalna zveza“.

IL.

Pojasniti smo „škodo“, katero je po „Slovenčevem“ zatrdiru naredila „zveza“ narodne stranke z nemškimi veleposestniki naši narodnosti, in dokazali smo, da to ni nikaka škoda, ker je podpora nemškemu gledališču bila pogoj rešitvi slovenskega gledališča. Sicer pa ta „škoda“ ne znaša 6000 gld., ampak samo 3000 gld., kajti klerikalna stranka sama smatra 3000 gld. za primerno veliko podporo za umetno negovanje nemštva v Ljubljani, ter tudi predlaga to podporo, das se zdaj dela silno narodno. To je tako karakterištico, ter potruje, da se klerikalci tudi sedaj, ko stoe v direktni opoziciji proti veleposestnikom, vender vedenju nanje czirjo in jih nečejo briskirati, računajoč, da se jim morda vender posreči, doseči ž njimi porazumlenje in stopiti ž njimi v tako „zvezu“, kakršno je ž njimi sklenila narodna stranka, kar je njih najsrčnejša želja.

Žitev, katero je storila narodna stranka, ko je zagotovila nemškemu gledališču nekoliko večjo podporo, nego se zdi klerikalni stranki primerna in potrebna, je torej na sebi in z ozirom na slovensko gledališče uprav neznačna, posebno ako se pomisli, da je „zveza“ z veleposestniki bila naši narodnosti in govedarstvu v deželi tudi v drugih ozirom kriptna.

„Zvezi“ se imamo zahvaliti, da se je za slovensko višjo dekliško šolo ljubljansko dobila deželna podpora. Kdo se ne spominja, kako strastno so klerikalci nasprotovali tej šoli? Dolgo let je trajal boj, in „Slovenec“ je o tej šoli pisaril tako, kakor samo še o hiši vstrpnosti. Ko je prišla stvar prvič v dež. zbor, so klerikalci celo žrtvovali svojo osebno integriteto, svoje osebno počtenje in so se vsedli na svojo slovesno dano besedo, na obvezno obljubo. Narodna stranka se je bila s klerikalci dogovorila, da bodo glasovala za podporo gospodinjski šoli pri ljubljanskih Uršulinkah, nasprotino pa da bodo klerikalci glasovali za podporo slovenski višji dekliški šoli. Narodni poslanci so estali mož beseda, klerikalci pa ne.

Ko se je stvarjal modus vivendi mej narodno stranko in veleposestniki, je bila jedna prvih zahtev narodnih poslancev, naj glasujejo veleposestniki za podporo slovenski višji dekliški šoli, in veleposestniki so to tudi obljubili. Ko so klerikalci to zvezeli, so se odločili, da opuste svoje nasprotovanje, ker jim itak nič ne pomaga, pač pa jim more škodovati, in glasovali so za podporo, češ, zadovoljni smo, ker — je preskrbljeno za veronauk! Ta publi izgovor je obudil viharno veselost povsod, koder žive razumnii Slovenci. Tako neveden ni bl nihče, da bi verjel, da je mislila narodna stranka ustanoviti dekliško šolo, v kateri bi ne bilo preskrbljeno za veronauk, tista stranka, ki je ustanovila družbo sv. Cirila in Metoda ter jej daje sredstev za ustanavljanje in podpiranje verskih redovniških šol!

„Zvezi“ z veleposestniki se imamo torej zahvaliti, da obstoji naše gledališče, in da je dobila slovenska višja dekliška šola podporo, kar je oboje velikega pomena za našo narodnost, a zahvaliti se je imamo tudi že za druge, pridobitve.

V kulturno narodnem oziru se nam zdi velika važnosti, da je bil vsled „zvez“ odklonjen Pfeifferjev naskok na ljudsko šolo, predlog, naj se uvede poldnevni pouk, s katerim predlogom so klerikalci hoteli utesniti znanje, kar ga daje ljudska šola mladini, znižati nivo omike našega, itak že malo omikanega naroda. Po naši sodbi je največji sovražnik slovenskega naroda tisti, ki mu hoče utesniti omiku.

„Zvezi“ se imamo dalje zahvaliti, da se dežela ni zadolžila kakor so zahtevali klerikalci iz strankarsko političnih ozirov, zahvaliti se jij imamo, da klerikalci v dež. zboru in v deželne in odboru ne morejo izkoristiti deželnih sredstev za čestokrat popolnoma nepotrebne naprave, katere so bili obljubljali za časa volilnega boja; zahvaliti se je imamo, da na morejo škodovati mestom, kakor so to skušali pri razpravi o novomeškem vodovodu, ki je jako potreben, proti kateremu pa so vender glasovali kakor jeden mož; zahvaliti se je imamo, da je postala Ljubljana po potresni katastrofi deležna olajšav glede dež. doklad,

kar je klerikalce silno togočilo, če tudi so si upali izražati svojo jezo samo v „Primorskem Listu“, in zahvaliti se je imamo, da je prišlo na dnevni red vprašanje o direktnih in tajnih volitvah v kmetskih občinah, pri kateri prikli so klerikalci dokazali, kako sovražjo svobodne volitve ter priznali, da se imajo samo najkrutejšemu materialnjemu in duševnemu pritisku zahvaliti za svojo moč.

V čigled vsam tem in drugim koristim more „zvez“ mej narodnimi in veleposestniškimi poslanci le tisti ugovarjati, kdor je pri njej direktno interesovan. To so naši klerikalci, ki so vsled „zvez“ obsojeni na politično onemoglost, in njih skriti in čitni zavezniki. Doslej je ta zveza v narodnem in v političnem oziru samo koristila, ško dovala ničisto nič.

Spletisko „Jedinstvo“ je te dni priobčilo članek, kateri je hitel „Slovenec“ fruktificirati proti narodni stranki. Dotični članek nam sicer jako simpatičnega „Jedinstva“ kaže, da ga spodje v Spletu niti pojma nimajo o naših razmerah, posebno pa da ne poznajo naših klerikalcev in tenderce njihovega gibanja.

Naj se „Jedinstvo“ malo pouči, kako vstajno in konsekventno so klerikalci v našem narodu ubijali narodno zavednost, kako strastno so nasprotovali vsemu, kar je imelo name, buditi to zavednost, kako so preganjali čitalnice in Sokole, in sploh vse, kar ima naroden značaj! Naj se „Jedinstvo“ informira o tem, kako so ravnali klerikalci, ko se se bili zvezali z N. mci, ko so preprečili samoslovenske napise v Ljubljani, in sedeli v koaliciji sramotačega spomina. Naj vzame v roke poročila o I. katoliškem shodu. Iz njih vidi, kako prek avern je narodni program klerikalne stranke, tako, da se sma tej stranki po vsi pravici čitati, da ni kar nič narodno, da je skoz in skoz kosmopolitična. Naj se pouči, kako postopa ljubljanski škef v narodnem in v političnem oziru, kako protežira moralno jako dvomljive elemente, ker so dobri agitatorji, in kako postopa napram narodnim duhovaikom; sploh naj preščudira kranjsko klerikalno stranko — potem uvidi, da je bila narodna stranka v interesu sloven-

LISTEK.

A d a.

(Vinjeta. Spisal I. C.)

Njeni okrogli, rjavi prstki so dreali po strnah; na lahno upogreni glavi so se včasih stresli mogični temni lasje, lesketajoči se, kakor goževa koža v solncu; iz črnih očij so se dvigale zlatzelene iskre, potapljalje se in trepetale, kakor jutrajni žarki za gardinami; polni, rjavi obraz z majhnim rimskim noskom in debelimi, razpokanimi ustni se je svetil v umazani svetlobi.

„Pij, ljubica moja!... Nagni se k meni, Ada, in poljubi me! Kako imam razbeljena ustna...“

Nastoni je glavo na njegovo ramo, in se mu veselo zasmehala v obraz, da sta se zaleskiali dve vrsti drobeih belih zob. Močna, žuljava desnica se mu je tresla, ko jo je objemal krog pasu. Na čelu in sencih so mu stale potne kaplje, oči pa so gledale pijano in motno na njena okrogle lice, na polne, nemirne prsi, pokrite s koraldami in svetlimi tolarji, ali pa so se ozile za hip nemirno in temno po tovariših in glesnih pivcib, ki so sedeli krog družih miz, krhotali se, razsajali in polivali vino, da se edatako v širkih curkih na tla.

„Tone, ne bodi neumen in pusti to žensko! S ciganko se vender ne boš...“

Govornik je skočil v stran in nagnil glavo; pivo se je razškropilo po mizah, vrček pa se je razbil ob steni na sto koscev.

„Takaj imam ciganko, vrag! Brigaj se za svojo punico!“ —

Tu pa tam se je kdo ozrl in se nasmehl. Oglasil se ni nihče; Tonetova široka, silna postava pa se je krčila in tresla od razbarjenosti. Njegov priatelj se je stiskal v kot in gledal pod mizo.

„Ne bodi užaljena, ljubica!“ je govoril Tone. „Glej, jaz te imam rajši, kakor svoje prijatelje, rajši kakor ceta in mater; kdor se te upa dotakniti samo z besedo, ubijem ga!“

Ona se je smejala tako veselo in sladko, kakor bi ji pravil najkratkočasnej stvari; njeni prstki so zdrkali zdaj po citrah, da je zatrepetal po sobi globok, zategnen glas. Nič nasproti je sedel sklučen, suh cigar s potlačenim, zelenim klobukom na glavi. V temnem obrazu, podobnem koščku sesučene ilovice, mežkalno je dvoje drobnih, zelenih očesec.

„Ti ljubček moj, in kaj pozeče tvoje dek ē?“ je šepatala, pobogačala ga po licu, njemu pa se je zdelo, kakor bi se ga dotaknila z žarečim železom, in mraz ga je sprejetel po hrbitu.

„Ne govor, jaz poznam samo tebe.“ —

Govoril je veliko, hitro in čisto drugače, kakor je čutil. Zelo se mu je, da sliši poleg sebe bade, dolgočasne besede v popolnoma tujem, neznanem glasu. Kri mu je plula v prsih in po žilah, da se mu je roka stresala, kadar je je polžil na mizo; in vender se je čutil slabega in onemoglega. Ves veter se ni prašal, kaj poreko ljudje, in njegov če in vsa vas; niti ni hotel opaziti, kako gledajo nači s prikritim zasmehom in čudenjem. Blo mu je, kakor bi zagazil v globoko vodo, iz katere se ne more in noča več rešiti; gorki valovi mu pluskajo ob telesu; kakor gole, mehke roke ga božajo in objesljajo; razkošno in sladko mu je v prsih, da nju roke omahujojo, da se mu šibijo koleca, in pred očmi se vrli in zibelje megleno obrežje.

Stisnil jo je k sebi.

„Ada, svoj dom pustim, svojo mater in svojo ljubico, in pojdem s teboj, hamor ločeš. Vse, kar imam, ti dam, svoje premoženje, svoje življenje in svojo dušo, samo ljubil me, Ada!“

Suh cigar je zaigral na vijolini, Ada pa je zapela z visokim, lepim glasom, zatiscila oči in zibala z glavo.

„Kaj — kaj — kaj,
Kaj bi jaz tebi dal,
Da bi te ljubil sam,
Oj ljubil sam!“

stva, v interesu narodnosti, narodne kulture, napredka in dobrega gospodarstva primorana, stopiti v dobitko z Nemci, ker je klerikalna stranka v narodnem oziru indiferentna, sicer pa sovražnica vsega, kar smatramo mi in kar smatra tudi „Jedinstvo“ za pogoj narodnemu obstanku in napredku.

Vzlič temu pa narodna stranka ni v dijametralnem nasprotstvu s klerikalno. Posujala je klerikalcem že večkrat kompromis, a klerikalci ga niso hoteli, prič pa zahtevali, naj se jim narodna stranka podviri, in narodna stranka je že večkrat šla roko v roki s klerikalno — le poglejte v drž. zbor — vzlič „Z ezi“ z Nemci. Prav ker ima narodna stranka na vse strani proste roke, lahko najbolje varuje interes slovenstva in dežele, tako napram klerikalcem, kakor napram Nemcem.

Oikar klerikalci ne dominirajo v dež. zborni, udarajo pridno na struno svojega narodjaštva, a vzlič temu niso v dež. zboru stavili ni jednega, v narodnem oziru kolikaj pomembnega nasvetu, niso sprožili ni jednega predloga, in sicer zategadelj ne, ker imajo narodnost le na jeziku, v njih sreih pa je mesta samo za internacionálni klerikalizem.

V Ljubljani, 18. junija.

Mladočehi imajo doma v radikalih in agrarcih hude cenzorijalce, ki jim delajo mej narodom dosti težav. To sta priznala v svojih poslancah dr. Kajzl in Foc' pred voliči. Sedaj pa razpošilja vodstvo mladočeške stranke vsem stranknim časopisom dopis, s katerim se pozivajo vsi redoljubi k složnemu delu. „Ako hočemo dosegati pozitivnih uspehov, potiskati morajo vsi domači in češki prepri, in krog delavcev se mora razširiti. Nihče ne jemlji nikomar veselja do dela z občanjem in z zabavljanjem.“ Tako poziv, ki naj bi ne ostal brez koristi!

Bolgarska se oboružuje? Velike čete se zbirajo na rumunski meji. V Zefiji pričakujejo velik transport smodnika in orčja iz Rusije. V Dobruči pa razdeljujejo bulgarski agenti zemljevid, na katerih je Dobruča že bulgarska. Rumunski časopisi poročajo te senzacjske novice ter žugajo Bulgariji z represalijami.

Protiruske demonstracije velikošolcev v Zefiji so imale posledico, da je vsečilišče zaprto, in da je mnogo velikošolcev izključenih. Bulgarsko dajaštvo že dlje časa prisaja shoda, na katerih napadajo govorniki vlado radi rus. filistva. Ko pa je bil pred kratkim umorjen bulgarski pisatelj Aleko Konstantinov, obdelali so dijaki vlado, da ga je dala umoriti. Rektor je bil prisiljen, da je zaprl vsečilišče za tri dni in dajaštvo je priredilo demonstrativno žalovanje.

„Atentat“ na Faureja je bil menda res le pušta šala nekega ludomušča. Pariški policijski prefekt Lépine dokazuje, da ni bil niti kraj, niti način „atentata“ tak, da bi ga smatrali resnim za napad. „Bomba“ ni uspravila prav nikake škode, dasi je bilo prav v njeni bližini mnogo ljudij. Socijalisti trdijo, da si je ta „atentat“ Faure sam naročil, ker seveda ni verjetno, večina listov pa smatra „atentat“ za slab dovtip.

Berolinska kriza v ministerstvu je postala baje resnična. Radi odklonitve društvene predlage in

Roka mu je združila z njene rame, prebledel je v lica, nagnil glavo in strmel z izbuljenimi očmi v polodgrneno okno.

„Kaj ti je? Kam tako gledaš?“

Ovila se ga je krog vratu in pritisnila svoje vrde, počno lice na njegovo.

„Ali nisi videla tam črne sence?“

„Ničesar ni.“

„Kakor bi se zavetilo dvoje plavih očij in gledalo v sobo.“

„Jaz jih ne vidim.“

Stisnil je glavo mej pesti, ali takoj se je dvignil in vrazil.

„Pojdim, Ada!“ —

Znaj je bilo temno in hladno. Oster veter se je pripodil zdaj pa zdaj po cesti in zastokal v vejevju.

„Jaz nisem kriv, da me ona ljuli; tebe, Ada, pa ne pustim. In če ji bo hudó po meni, naj jo pa tolaži kdo drugi; jaz je ne morem.“

Izginila sta v noč, za njima pa je capljal z vijolino in citrami sklikučeni cigan...

Ob oknu je še zmirom stala plavooka njegova ljubica, zakrivala si je obraz z rokama in vitko, mežno telo se je krčlo in vilo od silnega ihtenja.

radi procesa s Tauschem, odstopi nekaj ministrov. Finančni minister dr. Miquel sprejme baje vodstvo. Izvrše pa se še izpremena v podpredsedništvu pruskega državnega ministerstva, v namestništvu kancelarja, v notranjem ministerstvu in v finančnem pruskom ministerstvu. Dr. Miquel je najnadarjenejši nemški državnik in najboljši govornik. Njemu naj bi se posrečilo v notranji politiki ono, kar se ni staremu in slabotemu kneza Hohenlohe, zlasti pa reorganizacija in pomnožitev mornarice, za katero se cesar toli poteza.

Za občno vojno dolžnost v Belgiji, izrekel se je z vso odločnostjo kralj Leopold II. veliki deputaci generalov, katero je vodil najuplivnejši belgijski general Brialmont. Kralj se je postavil s tem proti vladajoči klerikalni večini, ki je načrtoval občni vojni dolžnosti radi tega, ker bi moral potem tudi semeničniki in kleriki služiti. Mogočnost in upliv škofov je v Belgiji tolik, da se branijo odpraviti anabronizem, ki je v posmeh Evropi in v veliko nevarnost lastnega kraljestva. V slučaju vojne meje Nemčijo in Francijo, bi bila Belgija storo povsem nezmožna ubraniti se invazije tuhých vojsk. Socijalisti in progresisti se potezajo že dolgo za občno vojno dolžnost, v čemer jih podpirajo generali. Sedaj pa se jim je pridružil še sam kralj. Ako noče torej belgijska vlada očitnega konfliktu z vladarjem, mora oduehati ali pa razpustiti parlament.

Nizozemske volitve, ki so se vršile te dni prvikrat po novem, razširjenem volilnem pravu, dobesle so dosegli klerikalci že 33 mandatov. Seveda jih doba vsaj še toliko.

Dopisi.

S Koroškega, dne 15. junija. (Koroški in Slovenci in njih Šole.) Njivažnejši čitalci v posamečnih narodih je gotovo v prvi vrsti šola, in sicer prava narodova šola. Ta je torej tisto zrno, ki roditi šibko drevese, iz katerega potem poganjajo mladike, in vsled česar postane iz neznačnega semena mogočno in nepromagljivo deblo. Stara in dobro vkoreninjena drevesa je možno le iz težka ugonobiti. Ravnato drevo so pojedini narodi, katerih so največ pripomogle šole do njihovaga doseganjega povpetja. Seveda mora pasti zrno pred vsem na redovitna tla, da more ugodno vsepati, drugače je ves trul zaman. Tudi šole morejo narodom le tedaj koristiti, ako se v njih poučujejo otroci v njihovem lastnem, t. j. v materinem jeziku. Kaj pomaga otroku nauč, katerega niti prav ne razume? — Slovenci imamo nekaj šol, ki blagodejno uplivajo na razvoj slovenškega naroda, posebno na Kranjskem, deloma na južnem Štajerskem in na Goriškem. Tu povsod ima slovenska mlad na priliko, prejemati vse prve nauke v svojem pravem domačem jeziku. Popolnoma drugače pa je zljudskimi šolami pri nas na Koroškem, kjer moramo svoje redce otroke pošiljati v šole s čisto drugim češnjem jezikom, kakor pa ga govorí doma. Kot je dano šole, katero imamo dovoljeno in vzdržano od dežele, in se na njej ponuja na podlagi materinega jezika, bi smeli imenovati šentjakobsko. Predno smo pa to slovensko šolo doslegli, trajalo ni več kakor celih 13 let, kajti nasi narodni sovražniki nam ne privočijo teh udobnostej, da bi se koroški Slovenci mogli učiti v svojih šolah najpotrebnnejših naukov. Istina je dalje, da je prisileni tudi nekaj učravističnih šol, in te so pa v čisto slovenskih krajinah, kadar zmanjša rojenega Nemca. Kaj je potem posledica pohajanja teh utrakovitih šol, more vsak razsoden človek sam uvideti. Povoljna ni. Slovenski otroci si pač zapomnijo par nemških besed, katerih potem ložje mešajo v govorici mej slovenske. In tako je prišlo že do tega, da so se slovenski otroci skoraj popolnoma odvadili svojemu materinemu jeziku in vedno rajše uporabljajo tudi jim jezik. Ko pa odraščajo, zočajo ničesar več slišati o svojem rodu; le v največji sili se poslužujejo materine govorice, katero pa tako „tolčejo“, da se jih jedva razume. Čestokrat pa po stanju iz otrok pravih nekdanjih slovenskih matematikov najbolj strupeni sovražniki onemu, kar so najpoprej znali izgovarjati. Torej od teh šol, ki jih imamo sedaj na Koroškem, nima slovenski živelj prav nobenega dobička, pač pa so mu premnogokrat v jasno občutno izgubo in škodo, torej ravno narobe. Kako potrebno da so ljudske šole na podlagi materinega, t. j. slovenškega jezika pri nas na Koroškem, bilo bi odveč ponavljati, ker se je že toliko sto in stokrat razmotrivala ta stvar na različnih mestih. Prav krepko so se v zadnjem zasedanju koroškega deželnega zbera potegovali slovenski deželni poslanci, posebno naša neumorno delavna gg. Gregor Esspiller in France Grafenauer, ki sta kar najbolj lečene zahvalile šol na podlagi materinega jezika. Tudi v državnem zboru so se že slovenski zastopniki budo pritoževali glede ljudskega šolstva na Koroškem. Bog ve kakšnih uspehov niso bili dosegli, ker so govorili vedno globim učesom, ki nimajo posluha za naše krivice. V vzgled nam bedi borna celjska dvojezična gimnazija, ki je provzročila do

neba doneč krik in vik! Vočigled vse tem krvivčaim razmeram, pa malo slovenski narod še ni obupal, ko ga je njegov sovražnik vedno tlačil in mu ni privočil tudi teh pičih, a vendar jednakopravni h pravic. On dobro ve, da boda le zdržan mogel nazaj pabiti te nadieže „mča“, ki tlačijo nege in mu ne pusti vstati in sploh ne živeti. Ustanovil si je po vzgledu svojih nasprotnikov šotsko družbo sv. Cirila in Metoda, katere namen je, snoviti in vzdržavati slovenske šole ob mejab, kjer jih nam pristojni faktori sočijo na noben način dati. Vsaketo leto se tako reši več sto otrok, katere bi skoro ngrabil nemški ali laški volk, da bi jih potem mogel pristevati k svom. Ta krišna družba ima pa tudi vsele tegi določaj stroškov, ki od leta do leta varoščajo. Na Koroškem je bilo dosegaj mogoče samo jedno tato šolo ustaviti, namreč v St. Rupertu pri Velikovcu. Na koncu prvega šolskega leta pokazalo se bode, kaj se more doseči na tej podlagi. Otroci se jako pridno in z vsej silo učijo, vendar vse v njihovem materinem jeziku slajo razlagati, dočim so v drugih šolah le nekako prisiljeni, to je, ker niti prav ne morejo umeti vsega, kar se jim pravljajo. Tako bi morale biti uravnotevne vse ostale ljudke šole po Koroškem, kjer prebivajo Slovenci. Če bomo dobili ljudske šole v tem zmislu, potem se tudi ni bati koroškim Slovencem za svoj obstanek. Zaradi tega naj bi slovenski občinski zastopi, slovenski krajiški svetci in sploh vse delati na to, da si priborimo kolikor največ takih šol, kajti le take šole bodo obrodile sad in bodo vredni velikanskih bremen, katera ima ubogi slovenski kmetič načrtena zanje. Povsod in vedno naj odločno zahtevajo slovenski šol, t. j. tukih, v katerih se bode nežna mlad na poučevala v svojem materinem jeziku. Leta na ta način se bodo slednji tudi jedenkrat odprle našim nasprotnikom oči, spoznavši, da nam morajo dati tega, kar nam gre, to je naših pravic. Naši deželni in državni poslanci naj porabijo vsako priliko in zastavijo močno besedo na pristojnih mestih, da priboré ubogemu in države v valovih nemškega preplavljenja se potapljaljemu slovenskemu življu na Koroškem, prepotrebnih ljudskih šol na podlagi materinega jezika. Pri tem pa Slovenci ne smemo nikoli zabitati važne šolske družbe s. Cirila in Metoda, kajti njen uspeh je krasna velikovška narodna šola. Družimo in položimo ob vsakojakih slučajih male zneske na žrtvenik domovine, ker tu gre za dobro in sveto stvar! Ne držimo rok križem in na delo torej!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 18. junija.

— (Procesija sv. Rešnjega Telesa) vršila se je včeraj pri najlepšem vremenu po naznanjenem vzporedu ob obilni udeležbi uradnih krogov, dajoča in ljudstva.

— (Pametna beseda) Politične dogodbe v zadnjih mesecih so spravile na dnevni red avtonomije dežel, kateri princip je združil slovenske stranke z nemškimi konservativci v parlamentarno večino in postal vsled tega predmet občnemu razpravljanju. Tadi v nas Slovencih se kaže za to vprašanje veliko zanimanja in unela se je o njej časnikarska diskusija, prav kakor da je deželna avtonomija že pred vratmi, kar pa po naši sodbi še dolgo ni. Međ drugimi listi se je oglasila s svojim projektom tudi „Südsteirische Post“, katero zavrača „Slov. Gospodar“ tako-le: „Tudi „Südsteirisches Post“ je že svetovala, kako bi si naj postigli, da bi nam bilo prav prijetno. Pravi, naj delamo na to, da se združijo Štajerska, Koroška, Kranjska in Primorsko v jedno celoto z jedno upravo, z jednim deželnim zborom. V tej celoti bi Slovenci imeli malo večino, če bi vlada volilni red izpremenila, če bi nam kriščanski Nemci zvesto pomagali, in če in če. — Bežite s takimi „nasveti“, ne delajte zgage in ne motite ljudij! Ali še nimamo dosti prepričanja za narodne pravice? Ali bi se v tej novo skovani deželi za nas Slovence kaj izpremenilo? Pa še nekaj. Dopovalec baš omenjenega časnika razpostavlja prav po otročje po novi deželi, ki jo imenuje Karantanijo, razne urade, šole, društva in dr., da se nam celo „Marburger Zeitung“ po vsej pravici posmehuje. Ali bo nas vlada, ki nas itak tako rada prezira, jemala v poštev, ako se s takimi otročarijami sami pred vsem svetom smešimo? Kadar preudarjam, bodimo pametni, resni in previdni; kadar pa gre za doseglo storjenega sklepa, zraven še energični in vztrajui! — To je pametna beseda, kateri popolnoma pritrjamo. Vprašanje, kaj bi bilo bolje, nacionalna ali teritorialna avtonomija, še ni rešeno, in dobro je, če se o njem razpravlja in če se bistrijo pojmi, toda konfuznosti v teh resnih časih pač niso na mestu.

— (Agitacija kurata Koblarja.) Prijatelj našega lista nam piše: Kurat Koblar je prišel vedenkrat v neko tukšnjivo gostilno ter gostilničarko na-

govarjal, naj pusti „Slov. Narod“, češ, da ni prav za nič. Dolgo časa se je trudil zaman, napisal pa je le dosegel svoj namen, ker je „Slov. List“ sam prinesel in rekel „mamici“, da je „Slov. List“ kakor sveto pismo. „Mamica“ so verjeli, pa tudi že nekaj gostov izgubili. — Tako naš dopisnik. Mi seveda ne moremo prevzeti odgovornosti za to poročilo, pač pa prosimo gosp. dopisnika natančnejših podatkov; morda se bo dalo kaj ukreniti, da kurata Koblarja mine veselje za take agitacije.

— (Velika narodna slavnost v Ljubljani.) Razven že omenjenih društev, prijavila so za dan 27. t. m. še naslednja društva svojo udeležbo, in sicer: Bralno društvo v Dolu pri Ljubljani, Pevsko društvo „Kolo“ v Trstu, Slovensko bralno društvo v Kranju z zastavo, Čitalica Viška in Glinška, Celjsko pevsko društvo, Slovensko pevsko in bralno društvo „Triglav“ v Radovljici. Do zdaj se je torej prijavil 37 društva, v zadnjem izkazu se je urinila pomota; namesto „Društvo tiskarjev na Kranjskem“ mora biti „Dobrodelno društvo tiskarjev na Kranjskem“, ker je pevsko društvo „Ljubljana“ le z zadnjim društvom v zvezi, ne pa s prvim. — Ker mora pevsko društvo „Ljubljana“ v zvezu § 3. zakona o shodnih predložilih c. kr. deželnih vladi za Kranjsko izkaz o vseh onih društvenih katera se udeleže slavnosti, prosi se vsa društva, da prijavijo svojo udeležbo vsaj do 24. t. m. dopoludne. Ako katero društvo po pomoti ni dobilo vabila, prosi odbor, naj je reklamuje.

— („I Splošno koles društvo“ v Ljubljani) priredi dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer občni zbor v društveni dvorani, na Dunajski cesti v F. Št. lichovi hiši. Vljudno se vabi vse člane k obilni udeležbi. Dnevni red bude: 1. Pozdrav predsednikov, 2. poročilo tiskovno, 3. poročilo blagajnikovo, 4. predlog radi dirk, 5. volitev odbora, 6. razstavljati nasveti.

— (V premislek) Piše se nam: Ljubljana je relativno mirna voda s prav malim padcem. — Sedaj pa je nekako mrtva. — B. se je li se dalo oživiti, ter promenade ob njej prijetnejše narediti s tem, da se k ostalim ljubljanskim športnim klubom pridruži še: „Klub veslačev“, ki bi imel na Ljubljani svoje torišče? — Ta klub bi drugim ne škodoval, saj je, kar se higienične strani tiče, le popolajtev biciklističnega športa ter bi v nekajih slučajih celo odlične dejanske koristi biti zamogel. Naj se loti dela, kdor sposobnost v sebi čuti!

— (Glas iz občinstva) Piše se nam: Tudi tisti, kateri je nasprotnik raznim oviram, ki se delajo biciklistom, mora žleti, da ima vsak kolesar svojo od dnevidno številko. Nekateri kolesarji so se navadili, voziti po trotoarjih, a skoro vsak dan se primeri, da kak biciklist koga podere, potem jo pa cdkuri. Naj mestni magistrat, oziroma obč. svet že dožene in uredi to stvar.

— (C. in kr. vojaško kopališče) se otvoril 18. junija ter je odprto vso sezono od 6. zjutraj do 8. zvečer. Ob delavnikih od polu 10. do polu 12. dopoldne, ob nedeljah in praznikih pa od 8. do polu 11. dopoldne je kopališče odprto le za dame. Vstopnice in abonentne karte dobe se pri blegajnici v kopališču. Dijaki plačajo kakor vojaki. Vstopnica velja 14. kr.

— (Potujoč čarovnik) V gostilni Franca Drmasija po domače „pri Francetu“ na Ježici je sedel včeraj mlad rndeč človek, kateri se je bahal, da zna „7 šprab“, in navzočnikom kazal razne ekskamterske „kunste“, zatrjuje jih, da zna tudi coprati. Dokazal je to svojo čarovniško moč na prav originalen način. Povabil je nekoga poštenega moža, naj sede k njemu, in mu iz žepa ukradel srebrno, s črkama J. N. zaznamovano uro s srebrno verižico vred, ter jo potem odkulil — kdo ve kam. Sleparski postopek gotovo tudi drugod na ta način, zato opozarjam naš občinstvo in orožnike.

— (Velika nesreča) pripetila se je včeraj, t. j. 17. t. m. v Vižmarjih pri streljanju s topiči. Razstrel se je topič, tehtajoč 44 kg na drobske kose težke od 1–3 kg. Nevednež nasul je v topič brez dimnega smodnika in ga zatolkel z opako in kamni. Navzdeč je bilo pri streljanju več fantov, izmed katerih je tri zadel razstrelci se topič. Najhujše ranjen je posetnika sin Valentijn Sever, na tretubu. Sever je precej padel, da so ga morali prenesti v bližnjo hišo; težko da bode okrevali. Drugi ranjenec je posetnik sin Tomaž Strukelj, ranjen je na nogi, trjeti je posetnika sin Karol Bonča, ranjen tudi na nogi. Mnogim pa so se parazen letiči kosti oplazili mimo života. Vse tri ranjence prepeljali so v ljubljansko bolnico.

— (Dramatično društvo v Idriji) priredi v ponedeljek dne 21. t. m. dramatično predstavo. 1. „Telegaram“, vesela igra v jednem dejanju. 2. „Sam ne ve kaj hoče“, gluma v jednem in 1/8 dejanju. Čisti dohodek namenjen je revni šolski mladini v Idriji.

— (Iz Litije) se nam piše: Lani pogorela je na „Ustji“ pri Šmartnem strešina neke hiše; o tem pisal je „nekdo“ popoloma neresnično, ter smo na to poslali popravek z željo, da bi si dotični dopisnik vendar prisvojil nekaj resnicoljubnosti. Kakor vidimo se ri poboljšal. Politična strast navdaja ga z osebnim sovraštvom. On je kakor pritlikavec v ciganskem pregovoru, kateri misli, da je velik, sko-

daleč plene. Tako je storil zopet v poročilu „Iz Šmartna pri Litiji“ v štev. 131 letosnjega leta. — Dne 8. t. m. napravil je oddelek „gasilnega društva“ iz Hrastnika izlet v Litijo, oziroma Šmartno. Hudo nam je bilo, ko smo čuli nemško poveljstvo iz ust načelnika hrastniških gasilcev, kateri so vsi Slovenci in prav čudež so se glasila te nemške poveljne besede v narodni Litiji in v narodnem Šmartnu. Vse to osupnilo je tudi litiske in Šmartinske gasilce, ki so, pridruživši se hrastniškim, slušali tej komandi. No tega poveljstva seveda ni bilo mnogo — na kolodvoru, pred gostilno in pred cerkvijo. Dovolj pa je bilo tega našim gasilcem, ter so ogreni očitali svojim drugom iz Hrastnika, da imajo nemško poveljstvo in njih načelnik (rodom baje Bavarec) se je prav kislo držal. Slovenski gasilci iz Hrastnika so odgovarjali, da jim je to hudo, a da nimajo ljudij, ki bi jih v tem povzdignili, nasprotno pa imajo nemško sredstvo in nemške podpornike — sploh stanje, kakor v obči naši pokrajinski bratje. Vtis pa, katerega so tu dobili hrastniški gasilci, jim bude pač ostal v spominu. Čeli so le slovenske napitnice, slovenske pesmi in viditi le krasne naše trobojnice. Sicer so tudi izletnički le slovensko govorili in napivali, razen načelnika bavarca, ki je bil jako ponižen. Nemško poveljstvo pa je zlasti načelnika litiskega in Šmartinskega gasilnega društva nemilo dirnuto, katera sta v duši in dejanji odločna in navdušena narodnjaka, ter obči čislana moža — seveda napredna, kar upravgori omerjenemu dopisniku ne vrga. Stropene opazke istega, da se naši narodnjaki le t-krat oglašajo, kadar jim ni treba itd. pač ne bodo najmanje motile spoštovanja in energična načelnika litiskega in Šmartinskega gasilnega društva. Dobre vesti od kod prihajojo te opazke in da so le posledica one-mogle jeze.

— (Iz Rak) se nam poroča: Dnes, 16. t. m. se je odprt brzjavni urad na Rak. Za to potrebno napravo se je posebno tradil g. pl. Lenkh.

— („Narodni dom“ v Celji) Na pritožbo v našem listu, da se je nekom v gostilni v celjskem „Narodnem domu“ vročil jedino le nemški j-dlji cenik, nam je poslalo upraviteljstvo gostilne pojasnilo, v katerem pravi, da se nahaja v tej gostilni vsak dan po več slovenskih in samo jeden nemški tak cenik, zato pa da je potreben, ker zahaja v to gostilno tudi več nemških, slovenščine popolnoma nevesčih rodbin.

— (Koroške novice) Iz Celovca se nam piše z dne 14. junija: Gospod Avguštin Križaj, duhovnik krške škofije, je imenovan vijenč kapljan II. vrste v rezervi. — V ponedeljek, dne 13. junija zjutraj, se je ustrelil tukajšnji 8 letni hišni posetnik Čeharija Drasch. Kot uzrok samomoru se navaja neozdravljava bolezen. — Nemško in avstrijsko planinsko društvo bode imelo svoj letosjni glavni občni zbor v Celovcu dne 5., 6. in 7. avgusta. Posebni odbor se že sedaj pripravlja, da se bodo vsi nemški „Mehljin“ dostenje zavabili v našem mestu. — Koroški „Bauernbund“ je zboroval pretečeno nedeljo v Sokovem, kakov ste že poročali. To zborovanje je bilo dobro obiskano. Poročala sta posl. E. selo in dr. Lemš o njihovem delovanju“ o državnem zboru, kako sta namreč po mizah razbijala, posl. Kiršner pa je podal „jako dobro“ sliko v delovanju v deželnem zboru koroške. Shod je sklenil jedno precej „hud“ resolucijo proti jezikovnim naredbam, ki so baje neutolažljivo zasmehovanje vsega avstrijskega nemšta, in drugo naperjeno proti Eberhochovem, šolskem predlogu. Zadnji je govoril Lepušič, in se je na to baje tudi izreklo priznanje „bauernbundovskim“ poslancem na njih „uspešnem“ delovanju. — Dne 11. t. m. se je vršila pri tukajšnjem za mesto delegiranem okrajnem sidišču obravnava proti vetrinjskemu župniku dr. Amšlu zaradi žaljenja časti. Tužitelj je bil znani Klein, ki se je čutil žaljenega izza poslednjih državnozborskih volitev. Župnika dr. Amšla je zagovarjal ljubljanski odvetnik g. dr. Ivan Tavčar, Kleina pa prijatelj slovenskih kmetov, ki se tudi v gotovih krogih imenuje kot urednik „bauernbundovskega Kmetstva“ sl. dr. Abuja. Današnje „Frei Stimmen“ se močno jeze, ker je g. dr. Tavčar pri obravnavi govoril tudi slovenski, in pravijo, da se on tako moti, če misli, da je „nemški“ Celovec večježno mesto. Župnik dr. Amšl je bil obsojen na 150. gld. globu, oziroma 12. dne zboru. Njegov zagovornik, g. dr. Ivan Tavčar je sveda vložil pritožbo zoper to obsojbo — Kip sv. Duga na sv. Dubu trgu je popolnoma prenovljen in je bil mienilo nedeljo slovensko blagoslovjen.

— (Imenovanja.) Poštnimi uradniki so imenovani gg. Jos. Filič za Ljubljano, Ivan Gerdol, Emil Stupac in Josip Hvala za Test.

— (Sandor Gjalski,) (Ljuba Babč), tudi moj Slovenci velepriljubljeni, dahnoviti hrvatski pisatelj, padel je na nekem izletu s svojo soprogo in nekaterimi prijatelji tako nesrečno s kolessa, da je ležal več ur v nezavesti. Bati se je, da si je pretresel možgani.

* (Župnik Kneipp) jeden najpopularnejših mož naše dobe, izumitelj znanega načina zdravljenja z vodo, rojen 1. 1821 v Štefanšču pri Ottenbeuru, je včeraj zjutraj umrl v Wörishofenu, kjer je dolgo let duše pasel in ljudi zdravil. Wörishofen

je postal po Kneippu svetovnoznan in sila imovit kraj.

* (Najnovejši atentat) V soboto zvečer je v Parizu na trgu de la Concorde razpolila dinamit a bomba. Eksplozija je bila tako močna, in je obut a mnogo strahu, na srečo pa ni naredila nič škode. Morda ni povsem neosnovano, ker se z nek stranij zatrjuje, da take atentate uprizarja sama — policija.

* (Imenitna botra!) V Gradcu sta peljala mesar Bogoliub Šorg in njegova žena vsak po 30 birmancev k birmi. Vsakemu birmancu in vsaki birmanki sta dala botra novo obleko, uro, verižico, ubane in — 2 gld. Razeju tega so bili vsi še izborni pogoščeni. Radka botra!

* (Čuden sam mor) Iz Dvora v Litvanke na pogorju se poroča nemškim časopisom: Prej 14 dnevi so videli ljudje v bližnjem gozdu moža, ki je bil gologlav, bos ter v sami straci in v svojih hlačah. Ko so moža klicali, izbežal je v gozd nazaj. 13. t. m. pa je našel neki d. ček moža mrtvega. Truplo je bilo brez vsake rane in komisija je dograla, da se je mrtvec končal s stradanjem. Simomorilec je neznan, a brčas delavec.

* (Nesrečen kralj) je meoda kralj siamski. Ima namreč nad 800 žen! Ako se pomisl, koliko skrbij, dela in — potrošenja prizadeče jedna samska žena, čuditi se je menda, da siamski kralj še sploh živi. O rok nima ta kralj nič manj nego 150 živib. Koliko mu jih je pa pomrlo, ni znano. Oi vseh 800 žen sta le 2 kraljici in celo oba njega posestri, t. j. hčerki istega česta in različnih matjer.

Književnost.

— Naša monarhija Avstrijske kronovine za časa 50letnega jubileja Nj. ces. in kr. apost. vel. Erana Josipa I. Izdaja J. Lavrenčič. Il. zv. Zalaga: Jurij Szelinski, ces. kr. vseučiliška knjigarna.

Bosna in Hercegovina, ti dve lepi slovanski deželici se nam predocjetujo v besedi in sliki. Dvanajst velikih in krasnih slik, katere je dalo izvršiti skupno drž. fin. ministerstvo, ima zvezek. Na celu vsem je slikovito, moj mogočnimi gorami ležeče Sarajevo z neštevilnimi vittkimi minareti. Dalje pa se vrste krasno magistratno poslopje, velikanska deželna bolnica na Kosovem polju z lepim pokrajinskim ozadjem, nekdanja bosenska kraljeva rezidenca, mestece Jajce, pod tem mogočni slap Pliva; mineralna kopalja Ilidže, Mostar, Počitelj, Konjica, Ilidže, Butmir, izvirek Bune, kmetski dvor in 4 dražestne vedute iz pokrajine Narentine. Iz teh slik spozna človek, kako krasna in zanimiva je „Nova Avstrija“ s svojimi slikovitimi holmi, na skalah zidanimi mesteci, z mogočnimi slapovi, prostranimi planjavami in s svojim zdravim slovenskim narodom. Tekst je kratko in precizno oskrbel ravnatelj dežel. muzeja v Sarajevu, dvorni svetnik pl. Hörmann.

— Iz nova priporočamo to monumentalno delo, ki bo v kras vsaki knjižnici. Naroča se v vsaki velji knjigarni.

Brzojavke.

Gorica 18. junija. Minolo noč je tod divjala silna burja, kateri je sledila velikanska ploha. Škoda po vrtih in poljih je jako velika.

Dunaj 18. junija. V današnji številki graške „Tagespošte“ je izšel članek „Zur Lage“, kateri je spisal, kakor se splošno sodi, grof Stürgkh, in sicer dogovorno z vladnimi kroggi in s klubom liberalnih veleposestnikov. V tem članku se nemški liberalni veleposestniki ponujajo za posredovalce mej Nemci in Čehi. V krogih tukajšnjih avtonomističnih politikov se po brzojavnih izvodih iz tega članka splošno sodi, da je to poskus, utišati veleposestnike v parlamentarno večino.

Dunaj 18. junija. Najvišje sodišče je danes razveljavilo sodbo, s katero je bil dvorni svetnik v naučnem ministerstvu, znani skladatelj dr. Zeller, radi krive prisegje obsojen na jedno leto težke ječe.

Atene 18. junija. Minister unanjih del Skuludes je zastopnikom velesil sporčil, da ima zavlačevanje pogajanji radi miru jako škodljive posledice za Grško in prosil, naj velesile stvar vendar že doženo.

London 18. junija. Oranijska republika je sklenila federativno zvezo z južnoafriško republiko. S tem je popolnoma premenjen ves položaj v južni Afriki. Stvar obuja v angleških političnih krogih velikansko senzacijo.

Narodno-gospodarske stvari.

— Državne železnice. I. Dostavek k tarifom in k njihovim določbam, ki so v veljavi od 1. prosenca t. l. za prevoz ljudi in prtljage na državnih progah lokalnih železnic (izven onih v Galiciji in v Bukovini), katerih se pasovni tarif c. kr. drž. železnic od 1. avg 1896 ne tiče. Od dne 1. julija t. l. nadalje, oziroma po otvoritvi delne proge mej Modřanom in Dobříšem lokalne železnice Málfa-

